

Intézkedési javaslatok

Közutak tisztítása

Célkitűzés

A járművek által felhordott sárból, az elszórt rakományból keletkezett por, a szél által a talajról behordott porszennyezés a közutakon összegyűlik, azt az elhaladó járművek kereke, vagy a menetszél felkavarja és újból szállópor-szennyezés formájában jelenik meg a levegőben.

E szennyeződés eredete, a szennyező nem minden esetben határolható be kellő precizitással, így még akkor sem lenne kötelezhető e szennyezés eltávolítására, ha személye meghatározható lenne. Emiatt szükséges a közszolgáltatásként működő úttisztításnak a porszennyezést hatékonyan megszüntetni képes munkafázist is tartalmaznia.

A közutak rendszeres tisztításával nemcsak a közlekedők és a szél által felvert por okozta légszennyezés csökkenthető, de javítható – főleg enyhe esőzésnél vagy esőzés kezdetén – a járművek tapadása és az útburkolati jelek felismerhetősége is.

Az utakat ellepő porban jelenlévő természetidegen szennyezők nem csak a levegőben jelennek meg szennyezőként, de a talaj- és vízszennyezéshez is hozzájárulnak, a nagyobb mennyiségben felhalmozódó porréteg pedig településképi szempontból is hátrányos.

Hatásmechanizmus

A közúton folyamatosan (vagy esetileg) összegyűlő por rendszeres (vagy alkalmi) eltávolításával és megfelelő elhelyezésével jelentősen csökken az úton az adott pillanatban jelenlévő felhalmozódott por mennyisége, így a felkavarható por által okozott, az előző pontban vázolt szennyezés is.

E porszennyezés eredete nem mindig köthető behatárolható forráshoz, és nem is mindig mulasztásból (a jármű kerekei megtisztításának, vagy a szóródó-rakomány lefe-

désének elmulasztása) eredeztethető. A szennyezés származhat a járművek természetes kopásából (gumiabroncs, fékbetét, stb.) valamint – főleg a beton-burkolatú – útpályák esetén a burkolat kopásából.

Megjegyzendő, hogy jelentős hányadában ülepedő porról van szó, de – főleg az útsózásból adódóan – szálló por komponensek is megtalálhatók.

Jelenlegi helyzet

Meglévő, hasonló megoldások

A *hazai* életben állami és önkormányzati jogszabályok adnak előírást (egyes kérdésekben csak ajánlást) az országos, illetve helyi közutak tisztításának felelősére (közútkezelő, használó, ingatlan tulajdonos), gyakoriságára és kivitelezési módjára (pl. kézi vagy gépi takarítás megkövetelése, száraz vagy nedves eljárással), elsősorban az út szolgáltatási szintjének, kiépítettségének függvényében.

A *német* jogszabályok szerint az egyes utakat takarítási osztályokba sorolják, és annak megfelelően vállal részt a munkából a település, illetve a lakosok. A legkisebb utcákat pl. teljességgel a lakosoknak kell takarítaniuk a házaik előtt. A törvénykezés kitér a tisztítás szükséges gyakoriságára és az elvárt eredményre is.

A németek a közüzemi úttisztításra már gyakorlatilag nem használják kézi eszközöket, mivel a gépi takarítás sokkal költséghatékonyabb és így a por felkavarása is csekélyebb.

Vonatkozó (hatályos) jogszabályok

Az útépítéssel kapcsolatos jogszabályok, szabványok, műszaki előírások olyan útkialakítást követelnek meg, amellyel a környező területekről (széllel, csapadékkal) az útra kerülő szilárd szennyeződés lehetőleg alacsony értékben tartható.

A „2000. évi XLIII. törvény a hulladékgazdálkodásról” 31. § szerint a közterületek tisztántartása a települési önkormányzatok feladata, és az önkormányzat rendeletben állapítja meg az ezirányú feladatok felosztását az ingatlan tulajdonosok és az önkormányzat között.

A „6/1998. (III. 11.) KHVM rendelet az országos közutak kezelésének szabályozásáról” az országos közutak tisztítására a közútkezelőt (MK, ÁAK stb.) kötelezi. Az ide vonatkozó általános szabályokat a rendelet mellékletében (OKKSZ) rögzíti; míg a konkrétumokat a KKK és a közútkezelő közti szerződésre bízta.

Az OKKSZ által rögzítettek:

- útbejárás felelős személyekkel, meghatározott gyakorisággal
- járdaszegélyeknél a szennyeződést meghatározott gyakorisággal el kell távolítani
- ...
- a tisztítási és egyéb feladatokra megfelelő ügyeleti, információs és készenléti szolgálatot kell fenntartani.

Az „5/2004. (I. 28.) GKM rendelet a helyi közutak kezelésének szakmai szabályairól” a helyi közút kezelőjét (azaz az önkormányzatot vagy koncessziós társaságot), nem közlekedési célú igénybevétel esetén a használót kötelezi a tisztításra. A tisztítási kötelezettség a teljes útfelületre (járda, parkoló stb.), a földutakra és műtárgyakra is kiterjed.

Az egyes önkormányzatok gyakran tesznek közzé rendeleteket az úttisztításra vonatkozóan (alapvetően az 5/2004. GKM rendelet vonatkozó része mintájára, a tisztítás gyakoriságát, módját, a lakossági kötelezettségeket illetően több konkrétummal), ezek jelentenek hivatkozási alapot az úttisztító személyekkel vagy vállalkozásokkal kötött szerződéseikhez.

Szükséges lépések

Feladatok felvetése

Mind az országos, mind a helyi közutakra vonatkozó jogszabályok követelményeinek racionalizálása szükséges (országos minimumkövetelmények létrehozásával), amely egyrészt a közölt tisztítási ciklusidők gyakorlati igényekhez való tökéletesebb illesztését, másrészt ciklusidők helyett – eredményközpontú módon – a megkövetelt tisztasági állapot definiálását jelentheti a jogszabályokban.

Mindemellett elő kell segíteni a porszennyezettség kialakulásának csökkenését: a por keletkezésének minimalizálásával (a kopások csökkentésével, a környező kibocsátó források kezelésével mint építkezések, üzemek stb.), és terjedése irányításával (az út és közvetlen környezete dőlési viszonyainak megfelelő kialakítása). Ide kapcsolódik a szemetelés, a nagymértékű tudatos szennyezés (sáros járművek stb.) komolyabb bírságolása is.

Kapcsolódó szabályozási – közigazgatási szintű teendők

Az útszennyeződés rendszeresebb szemlézése, az elszennyeződési góccok ismétlődő feltárása, az erőforrásokkal (munkások, eszközpark, pénz) való gazdálkodás

megszervezése, az úttisztítás eredményének ellenőrzése valószínűleg hivatali részről is többlettevékenységet jelent.

A létrejövő szennyeződést csökkentő technikák elősegítése is mindenképpen állami koordinációt igényel.

Várható hatások

- Levegőszennyezés csökkenése. Környezeti hatás
- Talaj- és vízszennyezés csökkenése.
- Épített környezet szennyeződésének csökkenése.
- Közlekedésbiztonság javulása.
- Településösszkép javulása.

rövid/közép/hosszú távon

Hatás megjelenése

A hiányos területeken a munkaszervezés és az erőforrások kigazdálkodása után hamar előnyös változások állnak be. Költségvonzata nem jelentős, továbbá megvizsgálendő, mi érhető el a munkamorál javításával.

Költségkihatása

Állam (kormányzat, KKK, MK, ÁAK).

Költségviselő(k)

Önkormányzatok (vállalkozók, tulajdonosok).

2010

Bevezetés várható ideje

~2013

Határidő